

si podamo svobodni svobodnim roke. Živela vaša svobodna bodočnost! — in.

Manifestacija ob ustanovitvi podružnice J. M. v Ptuju.

V nedeljo, 20. t. m. se je kakor drugod, tudi v Ptuju ustanovila podružnica Jugoslovanske Maticice. Ker tedaj ni bilo mogoče pomembnega dne primerno obhajati, se je priredilo v četrtek, 25. t. m. slovesno manifestacijo zborovanje. Pred mestno hišo se je zbralo nad 4000 ljudi. Vsa narodna društva brez razlike strank so bila korporativno zastopana. Posebno pa je bil ta dan dan šolske mladine. Na stotine drobnih šolarčkov je prikorakalo na trg; vsako dete je nosilo zastavico v narodnih barvah. Bil je krasen pogleg i na mlada lica i na pestro morje migljajočih zastavic. Nastopili so trije govorniki treh strank in obrazložili so pomen J. M. s pozivom na narod, da naj vsakdo po svojih močeh pripomore, da iztrgamo zaslužjene brate na zasedenem ozemlju zemlje lačnemu Lahu iz rok. Po prečitaniu resolucije je godba zaigrala himno. Sledil je veličasten spreved ob zvokih godbe. Pri pohodu je splošno padala v oči strunna disciplina, ki jo je kazala gimnazijsko dijaštvo. Izravnani redovi, po godbi umerjen korak, red! Mladina je navdušeno klicala „Živio Primorje“ in pela. Predokrajnim glavarstvom se je ustavila, da čuje kratek nagovor in apel, naj dela tudi ona z vsemi močmi, da se izobrazila in pomaga kedar, če bo treba zatiranim bratom. Socijalni demokratje, ali kakor jih tudi nazivajo „brezdomovinci“, so bili obljubili sodelovanje, pa so besedo snedli. Ker si ne moremo misliti, da bi njih brezdomovinstvo šlo do popolnega neumevanja in omalovaževanja narodnih teženj, si razlagamo njih odsotnost tako, da pač nimajo človeka, ki bi imel korajžjo in zmožnost, da stopi javno pred narod in pove dve, tri. No, čudno ni. — S.

Dijaški dom in Mladika v Ptuju.

F. Vajda.

V zadnji seji kuratorija dne 18. marca t. l. se je dognalo, da sta oba zavoda močno pasivna. Člani kuratorija so bili izven sebe; od poklicanih in nepoklicanih se sliši ostrakritika, češ, da se zanikerno gospodari ali celo krade. Kot predsednik kuratorija se čutim dolžnega, da stvar javno razložim. Očitek zanikernosti odklanjam, sumničenje kraje zavračam. Neizogibno je, da med toliko služinčadi pride včasih kdo, ki mu je bolj do dobička nego do poštenja; toda takšni se pri najmanjšem sumu takoj odslovijo.

Kuratorij je vedno kontroliral rentabiliteto obeh zavodov, kar se vidi iz zapisnikov.

in priplula k tebi. Reci, da si trgovec iz tuje dežele in da imaš raznovrstne dragocenosti, med njimi tudi zlat čevljič. Ona bo ga hotela imeti, ti pa jo zgrabi v naročje, sedi na me in jaz vaju odnesem.

Svetopolk je sedel na breg, belčec pa se je strani pasel. Kmalu je priplula ladjača po jezeru in krasna deva je skočila na breg, ki jo je Svetopolk takoj spoznal po sliki v kraljevski galeriji.

„Česa iščeš v tej puščavi? je vprašala ljubeznivo.

„Trgovec sem iz tujine in potujem po svetu. Danes sem zablodil s svojim konjem in tukaj malo počivam.“

„Kaj pa imaš v culici?“

„Dragocenosti, krasna deva, med njimi neizmerno krasen zlat čevljiček.“

„Prosim, pokaži mi ga!“

„Lahko si ga pomeš!“ je rekel Svetopolk in podal čevljič kraljični. Ko si ga je obuvala, se je prikradel belčec bliže in Svetopolk je prijel naglo kraljično okrog telesa in jo posadil nanj. Kraljični je bilo ljubo, da jo lepi trgovec odnaša, toda čarovnica, pri kateri je bila zaprta, je zdvijala in pošiljala vse groze za njimi. Modri bliski so začeli križem treskati, drevje je padalo po tleh in grozne pošasti so jih preganjale od vseh strani. Svetopolk pa se ni bal, zaupal je svojemu varuhu in belček ga je nesel skozi vse zapreke. Šele daleč za začaranim gozdom so si privoščili počitka.

Med potoma je razodel Svetopolk kraljični Vidi, kdo ga je poslal in kam jo pelje. Vida ni rekla nič, v srcu pa jo je težilo, kajti bivšega ženina ni posebno čislala, tembolj pa se ji je Svetopolk priljubil. Ko sta prijezdila do kraljevskega mesta, ju je sprejel kralj z

Novembra 1919 se je pokazal majhen primanjklaj, ki še nikogar ni vznemirjal; ker so cene neprestano rastle in z njim primanjkljaj, je kuratorij s 1. 1. 1920 zvišal hranarino od 300 na 450 K mesečno. Cene so šle dalje kvišku in še gredo v neskončnost. Že februarja se je dvomilo, da je mogoče izhajati s hranarino. Kuratorij je zahteval dosedanje bilanco, ki je pokazala velik primanjkljaj. Kuratorij je zelo nerad sklenil zopetno zvišanje hranarine. Obenem se vložil na vlado prošnja za podpero. Ako dobimo kaj podpore, bomo nekaterim potrebnim lahko odpustili zvišanje.

Kdo je kriv te nesreče? Krive so razmere in sokrivi smo vsi udeleženi, ker smo novi in neizvežbani v teh poslih. V jeseni bi se morala nakupiti živila za celo leto, toda mesto ni imelo denarja in brez denarja nikdo ne proda. Tudi se ni mogla preračunati potrebna množina, ker so vedno prihajali novi gojenci, — najboljši dokaz, da sta zavoda na dobrem glasu; v začetku je bilo 37 dijakov v dijaškem domu, zdaj 62.

Za prihodnje šolsko leto se mora mestna uprava pravočasno založiti z živili in garantirati, da med letom ne bo zvišala hranarine. Za nakup se mora najeti posojilo, če ni drugače. V prejšnjih časih je bilo zelo preprosto, če je mesto rabilo denar, je župan napisal listek, s katerim je blagajnik šel v mestno hranilnico in dvignil, kolikor je rabil. Zdaj pa mestna hranilnica ali sama nima ali pa ne sme dati brez posebnega dovoljenja.

Sicer pa sta tudi pod Ornigovo upravo oba zavoda bila pasivna, razmeroma še bolj ko danes. N. pr. v zadnjem predvojnem letu 1913 je imel dijaški dom dohodkov 78.543-02 K, izdatkov 88.455-21 K, primanjklaja okroglih 10.000 K; dekliški dom pa dohodkov 49.778-68 K, izdatkov 54.287-63 K, torej primanjklaja okroglih 4500 K. V zadnjem letu pred prevratom, t. j. v l. 1917 dijaški dom dohodkov 116.501-77 K, izdatkov 148.632-80 torej primanjklaja 32.000 (več zaradi požara); dekliški dom dohodkov 114.826-92, izdatkov 121.436-34 K, torej primanjklaja okoli 6600 K. V zadnjih 10 letih 1909—1918 sta imela oba zavoda 172.000 K. izgube. In podobno je bilo pri vseh mestnih podjetjih, torej ne drži trditve „Napreja“, da je bilo pod Ornigovo upravo vse aktivno. Aktivna je bila edino mestna hranilnica, ki je dala občini včasih več ko 100.000 letne podpore, kar je takrat zaleglo več ko setaj cel milijon. Hranilnica vsled zavožene Ornigove politike danes ne more pomagati mestni občini. Pomagala pa bo zopet, ko se sanira. Zato še ne smemo obupati pri deficitih, ki so kakor vse drugo danes izraženi v visokih številih. Vendar pa moramo gledati, da primanjkljaje znižamo, kolikor je v naših močeh. In v tem oziru se kuratorij resno in vestno trudi.

veliko slavo in radostjo. Od tega dne je bil Svetopolk njegov najboljši prijatelj in sovladar.

Nekoč je vstopil kralj s Svetopolkom v Vidine sobe, v katerih je stanovala kot bodoča kraljica. Sedela je pri oknu in žalostno popevala. Kralj je prisedel in vprašal, kdaj naj pripravi gostijo.

„Jaz se ne morem poročiti, dokler nimam skrinjice s poročno obleko, ta pa je tristo milj dalje, nego sem bila jaz, shranjena pri neki čarovnici.“

Boléstno se je ozrl kralj na Svetopolka, kakor bi ga prosil pomoči, on pa je razumel pogled.

„Jaz pojdem po skrinjico“, je rekel, pristopivši k Vidi.

„Ne, ne, kralj, ne pošiljaj Svetopolka, on pogine!“ je prosila kraljična.

Kralj ni maral za nevarnosti, ki so grozile prijatelju, saj ga je hotel poplačati z zlatom in s slavo. Svetopolk pa je bil vesel, da lahko Vidi s čim postreže, in je hitel k svojemu belcu.

„Ako boš pameten in previden“, je rekel belčec, „dovtiš lahko vse. Pripravi se urno na pot.“ Svetopolk se je poslovil in zapustil mesto še tistega dne. Dolgo je jezdil, preden je prejezdil tristo milj. Končno se je belčec ustavil blizu nekega črnega gradu in rekel Svetopolku: „Tukaj stanuje čarovnica, ki ima skrinjico. Idi in jo zahtevaj. Ona ti je ne bo hotela izročiti, dokler na treh konjih ne pojezdíš. Ti trije konji bodo njene hčere. Nič se ne boj in bodi previden. Kadar tretjega konja pripelješ k njej, boš videl, da ima v roki šibo, s katero te bo hotela udariti. Urno se izogni, vzemi

Varujmo se tujcev!

Tujci v Jugoslaviji so mnenja, da bodo mogli še nadalje odnašati denar našega naroda v tujino in da bodo, čeprav naši narodni sovražniki, še dalje bogateli z našim denarjem. Oni računajo na pasivnost naše narodne inteligence in na brezbriznost širokega dela našega naroda.

Vrzi močeno in drugo! Zganimo se, stisnimo vrste! Ne dajmo sovražniku svojega denarja. Preženimo ga s svoje zemlje in iz države.

Slovenci, strgajte table madžarskih, švabskih in vseh tujih zavarovalnih družeb; ne dajte se guliti od tujcev! Vsa ta društva stojijo na robu propasti, ker so dale svoje kapitalije v madžarska in švabska vojna posojila. Vsa ta društva stojijo pri nas pod sekvestrom. Vse drugo, kar vam trobijo njih agenti, je laž!

Takoj lahko odstopite od takega zavarovanja, čeprav ste ga sklenili na več let in čeprav doba še ni potekla. Oni Vas ne morejo tožiti za ostala leta, ker dunajska sodnija ni več kompetentna soditi našim državljanom.

Slovenci imamo svoja močna zavarovalna društva. Banka in zavarovalni zavod „Beogradska zadruga d. d.“ je v Jugoslaviji najmočnejši domači zavod, ki prevzema vse vrste zavarovanja v popolni vrednosti (tovarne, mlina, žage etc.)

Za zgled naj služi tale slučaj: V Banatu je pred kratkim izbruhnil velik požar; ljudje so bili zavarovani pri madžarskem društvu in zato ne morajo priti do izplačila zavarovalnine. Zato opominjamo vsakogar, naj se drži domačih zavodov. Svoji k svojim!

„Beogradska zadruga“ sprejema vse vrste zavarovanja in opravlja vse najhitreje, najkulantneje in pod najugodnejšimi pogoji. Življenske police veljajo kot kavecija za častnike in vojaške uradnike.

Natančnejše pogoje in pojasnila daje Filiala Beogradske zadruge d. d., Zagreb, Dalmatinova ulica 5, dalje glavna zastopstva v Karlovcu, Petrinji, Kostajnici, Krapini, Čakovcu itd.)

Tudi po Sloveniji se bodo osnovala glavna zastopstva.

Kdor bi imel voljo delati za Beograjsko zadrugo, naj se pisмено javi Filiali Beograjske zadruge, Zagreb, Dalmatinova ulica 5. Opozarjamo bralce na inserat Beograjske zadruge na tretji strani lista.

Dopisi.

Srčno pozdravljeni. Odboru krajevnega organizacije JDS je poslal iz Beograda brzojavko g. dr.

ji šibo in jo švigni, potem zgrabi skrinjico in se pospeši k meni.“

Potolažen je šel Svetopolk v grad. Potrkal je in odprla mu je stara baba, ki je vprašala, kaj hoče. „Kraljična Vida, nevesta mojega kralja, ima tukaj skrinjico s poročno obleko in pošilja mene po njo“, je odgovoril Svetopolk.

„Resnica je, da ima tukaj skrinjico, toda jaz ti je prej ne izročim, dokler na treh konjih ne pojezdíš.“

„Prinesi skrinjico in pripelji konje.“ Kmalu je prinesla čarovnica lično skrinjico na dvorišče, potem pa je krevsala v hlev. Prvi konj je bil rjavec. Ko je Svetopolk sedel nanj, je jel grozno brcati in skušal strmoglaviti jezdec; Svetopolk pa ga je dobro krotil in se ni dal vreči niti tedaj, ko je letel z njim iz gradu in kakor stekel besnel po polju. Nenadoma pa rjavec pod njim izgine in leti v zajčji podobni preko ogonov. „Ko bi imel sedaj hrta!“ je vzdihnil jezdec; jedva pa je izrekel besedo, se žene za begunom hrti kakor veter, zgrabi ga za hrbet, sieče nazaj in ga položi Svetopolku k nogam: „To imaš zato, ker si me v gozdu odvezal.“ Svetopolk je zgrabil pretkanega rjavca za uhlje in ga nesel čarovnici, ki je vsa srdita pripeljala rdečka. Rdečko je delal še huje; ko je dirjal z jezdecem po polju, je hipoma pod njim izgubil in se vzdignil v podobi čaplje v zrak.

Svetopolk se je spomnil orla; v istem hipu pa se podi jata orlov za čapljo in največji izmed njih jo zgrabi v kremplje in prinese Svetopolku: „To imaš zato, ker si me v gozdu odvezal.“ Baba bi bila lahko jeze počila, ko ji je Svetopolk vrgel čapljo pod noge. Pri-